

Inhoud

1: Uitleg over dit boek voor ouders en kinderen	8
Schijn bedriegt	9
Betrokkenheid is de sleutel	10
Communiceren via online netwerken	13
Controle	14
Browsers	16
Gebruikte symbolen	17
2: Waarschuwingen voor kinderen	18
Pesten	18
Maskers	19
Seks en internet	20
Commercie	20
Applicaties installeren	21
E-mailadres	24
Wachtwoorden	25
3: Profielfoto's en achtergronden aanpassen	36
Profielfoto's	36
Achtergrond aanpassen	40
Afbeelding passend maken voor achtergrond met Photofiltre	45
4: Skype	50
Account maken	52
Skype-profiel	54
Bellen	55
5: Windows Live Messenger (MSN)	62
Je naam veranderen	64
Uiterlijk aanpassen	64
Vrienden zoeken	66
Chatten	69

6: Twitter	72
Volgen en gevolgd worden	72
Vijf tips om meer volgers te krijgen	74
Een Twitter-account maken	75
Beginnen met Twitter	80
Wie moet je nou volgen?	81
Vrienden zoeken	83
Gekke tekens in tweets	83
Foto's en video's in je tweets gebruiken	89
7: Sociale netwerksites	92
Tien geboden	92
Ken je vrienden	94
Habbo	95
Hyves	101
Facebook	114
8: YouTube	128
Wat mag wel en wat mag niet	128
Video's uploaden	130
Je eigen kanaal	132
Profielinstellingen	133
YouTube als sociaal netwerk	136
Reacties	137
Een filmpje bewerken	140
9: Games	148
Runescape (online)	148
DragonQuest (spelcomputer)	151
10: Marktplaats en eBay	152
Geld	152
Marktplaats	154
eBay	157
Index	159

Voorwoord

Veel kinderen zitten tegenwoordig op internet, met de computer of de laptop, spelcomputer of mobieltje. Zeventig procent van de Nederlandse kinderen van 9 tot 12 jaar heeft een persoonlijke pagina op een netwerksite. Daarmee is Nederland koploper in Europa, zo bleek onlangs uit een onderzoek van de Europese Commissie. In de leeftijd van 13 tot 16 jaar is de score nog hoger: 87 procent.

Internet is een grote speeltuin met allerlei leuke programma's voor alle leeftijden. Niet alleen de games (computer- en internetspellen) zijn leuk, maar er is veel meer te vinden op internet dat het dagelijks leven leuker maakt. Bijvoorbeeld sociale netwerken zoals Hyves, Facebook, YouTube en Flickr, en online games en handige toepassingen in de vorm van apps (applications) voor mobiele telefoon en computer en ga zo maar door.

Al deze toepassingen hebben gemeen dat je ermee kunt communiceren met de buitenwereld, of dit nu met het mobieltje is, de spelcomputer of de computer. De wereld is hierdoor niet meer beperkt tot de huiselijke kring, de buurtschool of de sportclub. De wereld ligt letterlijk aan je voeten. Je kunt vrienden worden met iemand uit je directe omgeving of je kunt vrienden worden met iemand in Japan die je nog nooit ontmoet hebt.

De openheid van internet heeft onze kijk op privacy veranderd. Mensen gaan tegenwoordig anders om met privégegevens dan de naoorlogse generatie. Dit is goed, maar de vraag is of dit altijd wenselijk is. Vooral voor kinderen vormt het blootgeven van te veel persoonlijke gegevens op internet een gevaar. Wat eenmaal op internet staat, is vaak niet meer te verwijderen.

Het is belangrijk dat ouders en opvoeders de mogelijkheden maar ook de gevaren van internet kennen, zodat ze jongeren kunnen informeren. Wat moet je houding zijn als het gaat om het vrijgeven van jouw privégegevens en die van je kinderen.

Dit boek is bedoeld voor kinderen (8 tot 14 jaar) én hun ouders. Je leert de beginselen van populaire sociale media zoals Hyves, Twitter en Facebook en je leert hoe jij als avatar het best door het leven kunt gaan.

We wensen kinderen en ouders veel leerplezier met dit boek.

Uitleg over dit boek voor ouders en kinderen

Het gevoel van ruimte maakt internet enorm spannend. Je hoeft je nooit meer te vervelen, er is altijd wel ergens iets te beleven. Het nadeel is dat het zo veel afleiding geeft, dat er een gevoel van onrust kan ontstaan. Veel mensen voelen zich verplicht om voortdurend virtueel present te zijn, want stel nu eens dat je iets mist. Dit kan behoorlijk lastig worden als je ook nog je werk moet doen. Want wees nu eerlijk, hoe goed kun je werken als in een aangrenzende kamer voortdurend vrienden van je aan het feesten zijn. De afleiding die internet biedt is een bron van onrust; dit is natuurlijk voor kinderen niet anders dan voor volwassenen.

Veel docenten worden wanhopig van het feit dat hun leerlingen om de haverklap op de display van hun mobieltje kijken om te zien of er nog berichten voor hen zijn binnengekomen. Dit is begrijpelijk, maar ook voor volwassenen geldt dat ze vaak niet meer zonder het mobieltje kunnen. Iedereen heeft wel een goede reden om het apparaat aan te laten staan tijdens een cursus, vergadering, gesprek of andere gelegenheid. Maar probeer maar eens de eerste te zijn die mobieltje zonder dringende reden uitzet. Gewoon omdat je met iemand zit te praten of omdat je van het uitzicht wilt genieten.

Als je wilt dat je kind verandert zul je zelf de eerste moeten zijn. Ofwel, gebruik de sociale media en weet ze te beheersen. Net zoals je dat van je kind zou willen.

Verveling heeft een functie

Iedere liefhebbende ouder gunt zijn kind plezier en afleiding. Een kind dat naast je komt staan met de opmerking: 'Ik verveel me', nodigt uit tot het vullen van de leegte en hoe kan dat nu beter dan met internet. Vooruit, je kind mag nog een kwartiertje met de Nintendo spelen of een computerspelletje doen en dat kwartiertje wordt natuurlijk vaak langer. Misschien helpt het ouders te weten dat verveling niet erg is. Sterker nog, momenten van verveling zijn goed voor kinderen. Ze gaan dan vaak dingen doen die ze anders niet doen en ontdekken een wereld die ze met zichzelf kunnen vullen in plaats van met anderen.

Schijn bedriegt

De verschillen tussen de werkelijke en de virtuele wereld vervagen. Er is echter een verschil in de manier waarop kinderen en volwassenen deze werelden ervaren en daarin schuilt een gevaar.

De meeste volwassenen gebruiken de sociale media als handig gereedschap. Het vormt een aanvulling op hun dagelijkse netwerk dat bestaat uit familie, vrienden en collega's dat ze in de loop der jaren al hebben opgebouwd. Bijvoorbeeld LinkedIn om contact te houden met collega's, Skype om een kennis in Australië te bellen, Facebook om contact te houden met vrienden en bekenden, en e-mail om privégesprekken te voeren.

Voor kinderen ligt dit anders. Vanaf een bepaalde leeftijd raken kinderen meer geïnteresseerd in de buitenwereld. Kinderen zijn nieuwsgierig en constant op zoek naar nieuwe relaties. Zij hebben nog niet het netwerk opgebouwd dat jij als volwassene al hebt. Voor kinderen zijn hun vrienden op internet een realiteit en geen aanvulling. Een virtuele vriend die ze tegenkomen in een spelletje kan evenzeer een vriend zijn als een vriend die ze kennen uit de klas.

Kortom, de wereld die een volwassene als virtueel beschouwt, is voor een kind de realiteit van iedere dag. Vriendjes op het schoolplein en vriendjes op Hyves of Habbo, het zijn allemaal vriendjes die een kind nodig heeft om zich te ontwikkelen tot een volwassene.

Betrokkenheid is de sleutel

Het is begrijpelijk dat je geen politieagent wilt spelen, maar je kind alleen en onvoorbereid online laten rondzwemmen is onverstandig. Net zo onverstandig als je kind onbewaakt en zonder toezicht in een zwembad vol volwassenen laten zwemmen. Veel Nederlandse kinderen zijn al vanaf de leeftijd van acht jaar online en daarna gebeurt dat steeds vaker zonder toezicht van ouders of grootouders. Ze hebben begeleiding nodig op die leeftijd, ook op internet.

De beste houding die je als ouder kan hebben is het virtuele leven van je kind serieus te nemen. Wees betrokken en geïnteresseerd in wat je kind online doet. Wijs je het af dan zul je, zeker wanneer het kind ouder wordt, de controle volledig verliezen.

Vijf tips voor ouders:

1. Neem je kind **serieus**. Iedere liefhebbende ouder vraagt zijn kind hoe het op school is geweest, op de sportclub of op een feestje. Doe dit ook als je kind **online** is geweest.
2. Neem deel aan sociale netwerken op internet. Hoe kan je kind je **waarschuwingen** serieus nemen als je niet weet waar je over praat. Je hoeft echt niet overal op internet aanwezig te zijn, maar om je kind beter te begrijpen doe je er goed aan bepaalde zaken **zelf** te gebruiken.
3. Speel **spelletjes** samen met je kind. Zeker met jonge kinderen is dit aan te raden. Het is leuk voor jou en je kind vindt het ook leuk. Je kunt hier niet vroeg genoeg mee beginnen. Je hoeft er natuurlijk niet altijd naast te zitten. Er zal een moment komen dat je kind je **niet meer nodig** heeft.
4. Blijf beleefd. Leer je kind om online altijd beleefd te blijven en **emoties te beheersen**. Maak als andere bezoekers zich misdragen, hetzij tegenover je kind of tegen iemand anders, hiervan melding bij de moderator.

5. Stel **tijdslimieten**. Als je het moeilijk vindt om je hier als ouder aan te houden, dan kun je een tijdsklok in Windows inbouwen. Door in Windows in te loggen met zijn eigen gebruikersaccount kan je kind maar een **beperkte tijd** spelen.

Bewaar een schermafdruck

Als een andere bezoeker zich online misdraagt, kun je een schermafdruck maken. Heel makkelijk:

- ★ Druk op de knop **PrintScreen** op je toetsenbord.
- ★ Start Paint.
- ★ Druk op **Ctrl+V**.
- ★ Bewaar het plaatje met **Ctrl+S**.

Zes veiligheidstips

Natuurlijk is het de bedoeling dat je deze tips aan je kind uitlegt, maar ze zijn vooral belangrijk voor jou als ouder. Als jij het begrijpt, kun je het ook aan je kind uitleggen.

1. Je kunt het internetgebruik van je kind natuurlijk beperken met **regels** en software op de computer. Maar ondanks alle maatregelen zal er een moment komen waarop je kind de door jou gestelde grenzen overtreedt. Het is daarom belangrijk dat kinderen weten van de gevaren waarvoor je ze wilt behoeden. Je kunt kinderen heel goed duidelijk maken dat je ze nog te jong vindt om bepaalde beelden te zien.
2. Hou je **creditcard** voor jezelf. Het ongelimiteerd betalen met allerlei kaarten is een verleiding die de meeste kinderen nog niet aankunnen. **Opmerking voor de ouder zelf:** geef nooit persoonlijke gegevens uit handen via e-mail of anderszins als daarom gevraagd wordt. Geen enkele bank zal je gegevens via internet opvragen.
3. Accepteer alleen **vriendschapsverzoeken** en nodig alleen vrienden uit die je werkelijk kent.

Dit geldt voor jou als ouder, maar ook voor je kind. Evenwel, een kind dat op Habbo speelt, zal sneller vriendenverzoeken accepteren. Dat is prima omdat Habbo op zichzelf een spel is en je kind verborgen zit achter een of meer avatars. Op een sociaal netwerk is dit anders. Dit is veel persoonlijker. Op strikt sociale netwerken, zoals MySpace en Facebook, is het belangrijk dat je kind alleen vriendschapsverzoeken accepteert van bekenden.

4. Controleer de URL boven in de browser. Als deze er **vreemd** uitziet en niets te maken heeft met de naam van de site, zit je fout.
5. Pas op met teksten die je op internet plaatst. Wat je nu schrijft kan je nog **jaren achtervolgen**.
6. Geen **privégegevens** vrijgeven!
7. Gebruik een **pseudoniem** om je (kind) achter te verbergen. Op latere leeftijd kan je kind een ander pseudoniem aannemen of zijn echte naam gebruiken.

Communiceren via online netwerken

In de werkelijke wereld communiceer je op veel meer manieren dan alleen met spraak. Mimiek, stem, gebaren, uitdrukking van je gezicht, houding, kleuren, geuren, allerlei factoren bepalen de aard van het gesprek en je bedoelingen. Dit gaat automatisch, zonder dat je dat weet. Hetzelfde geldt voor je gesprekspartner.

In de virtuele wereld ontbreken deze signalen. Als je je gesprekspartner nog nooit in werkelijkheid gezien of gesproken hebt, is het zeer moeilijk je een beeld te vormen van die persoon. Iemand kan een tekst typen, maar dat vertelt je feitelijk niets over de werkelijke bedoelingen van die persoon en wat voor iemand dat is.

In de virtuele wereld kan iemand iedere vorm aannemen. Een jongen, een meisje, een dier, een draak, een oude man, een deurmat. Uit ervaring kan een volwassene hiervan de betrekkelijkheid inzien, maar een kind heeft eenvoudig nog te weinig ervaring om dit goed te kunnen beoordelen. Kinderen hebben van nature een groter vertrouwen en zijn daardoor een makkelijke prooi voor kwaadwillenden.

Als kinderen volwassen worden kunnen ze zelf beslissen wat ze op internet willen prijsgeven, maar leer ze vanaf jonge leeftijd geen privégegevens prijs te geven op internet, zoals telefoonnummer, e-mailadres, adres, achternaam, foto enzovoort.

Lespakket voor ouders

Voor docenten en ouders heeft Hyves een lespakket met tien lessen opgezet over sociaal netwerken. Zo kun je leren hoe kinderen uit de midden- en bovenbouw van het basisonderwijs met sociale netwerken omgaan en hoe je daarop kunt reageren. Iedere drie maanden wordt het materiaal herzien, zodat het altijd up to date is. Je kunt het pakket downloaden vanaf hyves.nl/lespakket.

Controle

Het probleem is alleen dat de controle ontbreekt op wat al die programma's doen. Dit heeft deels te maken met het feit dat internet geen grenzen kent en het toepassen van regels dus zeer moeilijk is. Maar het heeft ook te maken met de explosieve groei. De gevolgen van wat programma's doen en veroorzaken is gewoon nog niet helemaal duidelijk.

Gaandeweg bouwen programmamakers steeds meer controles in hun toepassingen om te voorkomen dat bezoekers elkaar met pek besmeuren. Voorbeelden van dat soort netwerken zijn Habbo en Runescape, waar net als in het echte leven virtuele 'badmeesters' rondlopen die controleren of iedereen zich aan de regels houdt. Deelnemers die zich misdragen krijgen een waarschuwing of worden verwijderd. Maar ook op indirecte sociale netwerken worden regels opgesteld waaraan deelnemers zich moeten houden. Voorbeelden zijn YouTube, waar je geen films mag plaatsen met seks, geweld,

bedreigingen, pesterijen en meer, of Facebook, Hyves en Twitter waar je geen kwetsende teksten mag plaatsen.

Als je een beetje verstandig bent, begrijp je ook wel hoe je je moet gedragen, maar toch... Wie weet dat je op YouTube zonder toestemming geen beelden van een concert mag plaatsen en wie weet dat je op Facebook niet zomaar foto's mag plaatsen met herkenbare gezichten? Het is heel vervelend om alle gebruikersvoorwaarden door te lezen. Dat doet natuurlijk niemand. Maar in de helpfunctie van al deze programma's kun je bij FAQ (Frequently Asked Questions), of veelgestelde vragen gewoon vragen wat mag als je er niet helemaal zeker van bent. Bij de meeste programma's krijg je dan een duidelijk antwoord.

Een alarmknop voor kinderen

In Engeland bestaat het al: een alarmknop voor kinderen op internet. Als ouders niet in de buurt zijn om de kinderen te helpen, kunnen kinderen op een alarmknop klikken. De alarmknop in Engeland is opgezet door de nationale politie. Het indrukken van de knop brengt de kinderen in contact met de politie. Deze trekt de bron van het alarm na.

Je zou kunnen denken dat de knop te pas en te onpas wordt ingedrukt, maar dit is in de praktijk niet zo. De knop wordt serieus gebruikt en het heeft in Engeland al geleid tot het oprollen van diverse pedofielennetwerken.

Readers Digest, dat van oorsprong een familieblad is, is een actie gestart om een soortgelijk initiatief in de rest van Europa door te drukken. Op maakinternetteveilig.nl kun je een vragenlijst invullen. Deze zal de basis gaan vormen voor een voorstel dat aan de Europese Commissie wordt aangeboden om een soortgelijk systeem snel in heel Europa door te voeren.

Browsers

Een browser heb je nodig om te kunnen surfen van de ene naar de andere internetpagina.

Er zijn tegenwoordig veel verschillende browsers te vinden op internet en ze zijn eigenlijk allemaal goed. Het verschil is alleen dat de ene browser geschikter is voor een bepaalde manier van gebruiken dan de andere. Het is aan jou om te bepalen welke browser je het liefste gebruikt.

Sommige browsers hebben nog geen update voor bepaalde programma's. Het kan dan zijn dat je het lesprogramma van Hyves wel in Internet Explorer kunt openen maar niet in Google Chrome, of je kunt een spelletje wel in Safari spelen maar in geen enkele andere browser. Dat ligt niet aan die browsers, dat ligt aan de makers van het programma. Soms moet je een tijdje wachten totdat een update beschikbaar is, zodat je het programma wel in je vaste browser kunt gebruiken. Maar ondertussen kun je ook een andere browser gebruiken.

Er is niets op tegen om verschillende browsers op je computer te installeren. Ze zijn allemaal gratis, dus om het geld hoeft je het niet te laten. In dit boek gebruiken we Google Chrome omdat het een eenvoudige en snelle browser is, maar daarmee doen we geen uitspraak over kwaliteit of voorkeur. Het is uiteindelijk aan jou om te bepalen welke browser je het fijnste vindt.

Hier zetten we een paar hoofdrolspelers op een rijtje.

Browser	Versie	Downloaden	Eigenschappen
Chrome	11	google.com/chrome	Onmiskenbaar de snelste browser uit het lijstje. Een ideale browser als iedere seconde voor je telt. En bovendien snel te leren, want simpel.
Internet Explorer	9	microsoft.com of zoek in Google op 'internet explorer downloaden'	Prima browser, van Microsoft. Nu Microsoft weer moet concurreren met andere browsers is de kwaliteit omhooggegaan.

Firefox	5	mozilla-europe.org/nl	Niet zo snel als Chrome, wel heel veel invoegtoepassingen waarmee je allerlei functies aan de browser kunt toevoegen. Opvallend is dat er ook een Friese versie is.
Safari	5	apple.com/safari/nl	Zeer goede browser, oorspronkelijk voor de Mac maar al lange tijd ook voor Windows. Opvallend is de mooie lay-out.

Gebruikte symbolen

Alleen met je ouders doen

Doen...

Let op...

Tip...

Trouwens...